

В. „Народно Съзнание“ из-
лиза единжъ въ недѣлята—
въ Сѣбота.

Цѣната му е:

За година лева 6.
„ 6 мѣсеца „ 3.
„ 3 „ „ 2.

Единъ брой 15 стотинки.

НАРОДНО

СЪЗНАНИЕ

ПОЛИТИЧЕСКО-КНИЖОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ.

ГОД. I.

ШУМЕНЪ, 23 МАРТЪ 1888 Г.

БРОЙ 36 и 37.

ОТЪ АДМИНИСТРАЦИЯТА.

Ний издаваме вѣстникъ съ много ефтена цѣна, 6 лева на година. При всичко това, мнозина отъ външните ни абонати не сж заплатили още абонамента си за I-то полугодие. Молимъ всички неплативши, както тия за I-то и II-то полугодие, тъй и тия само за II-то, да побързатъ съ вни-санието на абонамента си въ пощенски бонъ, защото сме задлъжниели твърдѣ много на печатаря.

Слѣдъ нѣколко дни ще пратимъ подписани отъ администратора расписки до извѣстни лица въ всѣки градъ, на които могатъ да си вни-сатъ абонамента г-да абонатитѣ.

(Продължение отъ брой 35-й).

За ученическия смутъ въ Габрово научихъ за достоверно слѣдующето:

На 21 Януарий учителитѣ влизатъ въ класоветѣ и мнозина захвататъ да псигтватъ, по ученицитѣ се отказватъ да отговарятъ, захвататъ да тропатъ съ крака, да правятъ шумъ, да излизатъ и влизатъ въ класа демонстративно по своя воля. Единъ ученикъ отъ петий класъ (Перилинговъ Наумъ отъ Македония, 24 годишенъ) захваща да дрънка училищния звонецъ (знака за всеобщо вѣстанье), който се и строчава. Ученицитѣ отъ всички класове навлизатъ тогава съ викове и псувни; сжщия ученикъ Наумъ Перилинговъ напада на св. Кжнева, които едвамъ можалъ да избѣга безъ горня дрѣха; другитѣ учители, оплашени, захванали да бѣгатъ и да се криятъ, а ученицитѣ нанасятъ чинове, затварятъ вратитѣ и ги подлостятъ. Шума станалъ ужасенъ, ученицитѣ захванали като бѣсепи да тичатъ и да тропатъ по коридоритѣ и викали: „искаме свобода, наука“, искаме свободно саморазвитие, долу, нещемъ испити, дружеството искаме, дайте ни попа, ний не сме магарета и пияници, нещемъ попа, нещемъ Богданова и Дойчинова и пр.“ (Слѣдва).

ШУМЕНЪ, 22 Мартъ 1888 г.

Слѣдъ съобщението на Руссия и слѣдъ турското заявдение по поводъ на това съобщение, цѣлния европейски печатъ се надѣше че ще се пристъпи вече къмъ подбързото разрѣшене на българската криза, което бѣше желателно отъ всички, тъй като отъ заплитанието и протаканието ъ се застрашава европейския миръ.

Ний не искаме тукъ да говоримъ за значението, както на Рускитѣ съобщение, тъй за турското, да ли тѣ сж направени поне отъ страна на Руссия, съ цѣль да се свърши по миролюбивъ начинъ българския трънливъ въпросъ, или да се даде простъ материалъ за разискване на европейскитѣ дипломати, а въпросътъ да се протака, до настѣпванието на едно подблагосприятствующе на Русситѣ време за пъл-

пълнение на плановѣтъ си спрямо България съ военна намѣса. При всичко че нѣкой отъ вѣстницитѣ поглѣднхъ на Русското прѣдложение като на едно снѣмане отъ себе си на вината за едно по-рѣшително дѣйствие, за една европейска война, но подголѣмата частъ отъ тѣхъ иска захъ увѣрение, че въпросътъ трѣбва вече да е оздрѣбелъ и че по тая причина Руссия се е искавала най-сетнѣ, какви сж нейнитѣ намѣрениа спрѣмо България и на какви основи тя желае да се облѣгатъ бждщитѣ ъ дипломатически спорѣзумѣния по тоя въпросъ.

Обаче смъртъта на императора Вилхелма дойде нечаянно и прѣостанови за време едва що започнатитѣ прѣговори, защото заедно съ промѣняванието на държавния глава въ Германия, очакваше се педно, много или малко, промѣнение на германската политика. И дѣйствително, подобно едно измѣнение, поне отчасти, даде свършено другъ изглѣдъ на Българския въпросъ. Новия Германский императоръ, Фридрихъ III, формално заяви прѣдъ народътъ си и прѣдъ правителството си, че неговото горѣше желание е да се запази европейския миръ. Вѣстникътъ съобщаватъ още, че неговото желание е било да се запазятъ приятелски отношения съ Руссия и да се отбѣгне една война, която застрашаваше да избухне мѣжду двѣтъ държави.

Това заявление на германския императоръ даде да се усѣща, че Италия и Австрия ще да сж се отклонили поне отчасти отъ прѣдначертаниия си нхтъ, — строгото закрѣпяние на българската независимостъ.

Както е извѣстно на читателитѣ ни. Русското съобщение се поддържа на пълно отъ Германия и Франция, но напоследѣне време цариградскитѣ вѣстници съобщаватъ, че Австро Унгария и Италия сж охвалили поспѣхката на Турция прѣдъ Българското Правителство. Ний не сръщнахме, щото това съобщение на Цариградския печатъ да се опровергае отъ нѣгдѣ, освѣнъ отъ една новина въ последния брой на „Свобода“, че ужъ Австро-Унгария, Италия и Англия сж направили нѣкаква забѣлежка на Турция за нейното постѣпване прѣдъ Българското правителство по поводъ руското съобщение и че тая постѣпка на Турция тѣ признали за несправедлива. За сега намъ не е извѣстно, кое съобщение е вѣрно и кое не. Ще чакаме щото новината на „Свобода“ да се потвърди и отъ другитѣ вѣстници.

Както и да е, има се голѣма надѣжда, че наскоро европейската дипломация ще се залови изново съ подголѣма енергия за миролюбивото разрѣшене на самата кри-

за, която надобѣдъ вече и намъ, Българитѣ, и на Европа.

РУССКОТО СЪОБЩЕНИЕ.

Въ 33-ий брой на листа си ний бѣхме помѣстили текстурално съобщението, което руското правителство направи на силитѣ по българския въпросъ.

Като публицисти, ний ще разглѣдаме това съобщение, — до колко е искрено и наклонно за окончателното разрѣшение на кризата, — макаръ и късно: *mieux tard, que jamais*.

Както прѣврата отъ 1-ий Юлий 1881, направенъ съ цѣль да се компрометира бившия князь Александръ прѣдъ народа и да се прѣдизвика лишаванието му отъ българския княжеский прѣстолъ, тъй и оня отъ 9-ий Августъ 1886 сж дѣло на руската дипломация спрѣмо България.

Ролята, която се помѣчхъ но не можамъ да изиграятъ съ успѣшенъ резултатъ въ 1883 г. рускитѣ генерали: Соболевъ и Каулбарсъ, доста артистически, ако и свършено подло, гнусно и прѣдателски, въ 1886 г. испѣлнихъ българскитѣ майори и капитани: Стояновъ, Груевъ, Бендеревъ, Димитриевъ и др. подъ прикритото ръководителство на Богданова и Сахарова.

И въ единия, и въ другия случаи, цѣльта и стрѣмѣлнието на руската дипломация бѣше една и сжща: упраздняване трона и лишавание България отъ единъ достоенъ, мадръ и храбръ Князь, който бѣше повече наклоненъ да води една свършено независима и самостоятелна политика.

А това не можеше да бжде приятно на руското правителство, макаръ да нѣмаше и тогава, и сега друго по-изгодно за интереситѣ и сжществуванието на България, като политическо индивидуално тѣло, направление въ вътрѣшната ѣ вънкашната политика на княжеството.

Нѣка ни бжде позволено да обяснимъ причинитѣ, отъ които произхожда това поведение.

България, спорѣдъ мнѣнието на рускитѣ официални и официозни сфери, като *напълно самостоятелна държава*, всѣкога ще бжде само арена за лични интриги и партизански борби. „Сжществуванието на България като напълно самостоятелно тѣло, безусловно било *невъзможно безъ да се нарушавали кореннитѣ елементи за сжществуванието на самата Руссия*.“

Отъ една страна, тѣзи крѣгове мислятъ, че провъзгласяванието на България свършено независима отъ Портата трѣбва да

Статии и дописки се испроваждатъ до редакционния комитетъ на вѣст. „Народно Съзнание.“ а пари и порѣчки до отговорникътъ.

За частни обявления се плаща по 15 ст. на рѣдъ за всѣко първо печатание и по 10 ст. за всѣко послѣдующе.

Неплатени писма не се приематъ.

Ржкописи назадъ не се повращатъ.

бжде първата стъпка към сериозното разрешаване на българския въпрос, и че подиръ това „единственото средство за уакчаването на тази независимост и отстраняване интригите на партиите въ България била личната ѝ уния съ Русия по начала, близки до ония, които съществуватъ за Финляндия.“

Отъ друга — „всѣкакви опитвания да се направи въ кратко време отъ сегашната България напълно самостоятелно княжество или кралство биле безуспѣшни.“

Отъ трети — „най-добриятъ способъ за поставяне въ добръ рѣдъ и въикашната, и вътрѣшната политика на България била унията, личното съединение на България съ Русия!“

Този изходъ се смята като естественъ способъ за докарване до окончателно рѣшаване толковагодишния български въпросъ. Безъ него — не щѣлъ да може „двуглавия орелъ да распери крилата си, подъ южния вѣтръ, на брѣговетъ на Босфора!“

При това положение на работата, само „държавната уния мѣжду България и Русия щѣла да може да примиря историческите искания и стрѣмления на Русия.“

Този е источникътъ, отъ който руската дипломация черпи мощъ въ неуклонното направление на поведението ѝ къмъ България — лишаването на трона отъ князь, сключване лична държавна уния мѣжду България и Русия.

Всѣкакви прѣдположения, умозаклучения, не можемъ да считаме искренни.

Минхото нѣка свидетелствува. За да се помири България съ Русия, за да не бждатъ враждебни отношенията мѣжду освободители и освободени, князь Александъръ Батембергъ напусна България слѣдъ реставрацията. Въ избиранието на принцъ Валдемара Русия имаше голѣма гаранция за въдворяване и увеличаване даже влиянието си въ България. — Руската дипломация не се задоволи. Тя посочи за кандидатъ князь Мингрелский, който бѣ прѣдалъ своето отечество, камо ли Българското!...

Руската дипломация, въ съобщенето си до силитъ, увѣрява, че „князь Фердинандъ Кобурекскій пристигналъ въ София и завзѣлъ княжеския тронъ съ сила противъ Берлинския трактатъ.“ Това не е вѣрно!

Като се резервира за прѣскачането „тѣхненето на съмишляния отъ всѣкакъвъ видъ, които би могли да възникнатъ за цѣлѣта и намеренията му,“ Русското правителство защо „не иска да се простира върху бждещето“?

Че „България длѣжи съществуването си на пожертвуванията и усилията на Русия“ — кой отрича? Нѣ да ли е истина, че тя „продължава да слѣдва съ симпатиченъ интересъ сдѣланиитъ на България“?

Гдѣ е гаранцията, че „Русия се прѣдзанижава“ исклучително съ интереситъ на България и какво ще направи „слѣдъ отдалечаването на узурпатора“ и изслушване „първата искренна декларация направена въ името на Българския народъ отъ органтъ на народнитъ прѣдставители“? Това е твърдѣ подозрително.

Въ личната уния? Въ присъединяване България къмъ Русия? Ще провъзгласи

русския Царъ за князь на България? Или България — Задунайска Губерния?

Защо прѣхлъчва руското съобщение поведението на руското правителство въ бждше, слѣдъ отдалечаването на „узурпатора“ отъ България? Или това не е важно?

Може би, руското правителство мисли че ще направи добро на освободената отъ *Руссия Народъ* България, ако я хвърли изново въ едно революционно анархическо положение. макаръ че днешниятъ ед-ва съвсѣмъ малко и по добро?

Нашето убѣждение, слѣдователно, е че руското съобщение не е *искренно*, че то не е наклонно да се разрѣши *окончателно* кризата.

...единствения човѣкъ, който може да спаси редътъ и порядкътъ съ влиянието си и да задържи престижа на България, то е г. Стамбуловъ.

(„Свобода“ брой 133.)

Редътъ и порядкътъ въ всѣка една държава е гаранцията за благосъстоянието, за умственото, нравственото и материалното подигане на народитъ, който я населяватъ. Нищо друго не може да гарантира прѣусияването на държавата, отъ колкото редътъ и порядкътъ и нищо друго не може да докара въ печално положение сжщата държава, отъ колкото безреднето и безпорядъчното. Вѣрваме, че всички съзнаватъ тая истина и нѣма нужда да навеждаме примѣри отъ историята: доволно е да се взрѣмъ въ дѣйщото положение, въ което се намиратъ държавитъ по свѣта. Едно е само, за което, може би, ще се породѣ недоразумѣние. Като отдаваме всичкитъ блага на народитъ, като слѣствие отъ редътъ и порядкътъ, какъ трѣбва да разбираме *како тѣщо е редъ и порядъкъ въ една държава въ ясната смисълъ на думата*.

Въ старитъ неограничени монархически държави редътъ и порядкътъ се въставяватъ или отъ тежестта на монархътъ, който има надъ народитъ си, като слѣствие отъ неговото безукоризнено държане, отъ правилното раздаване на правосъдието мѣжду всички членове на обществото, отъ доказаната сърдечна бащинска обичъ къмъ поданицитъ отъ страна на монархътъ и желанието му за прѣуспѣването имъ въ умствено, нравствено и економическо отношение. Такъвъ единъ монархъ напълно заслужава титлата *баща на народитъ*. Но такова ясно слѣнце само навремени изгрѣва надъ неограниченитъ монархии, защото подобни монарси, които могатъ заслужено да се нарѣкжтъ *бащи на народитъ*, сж голѣма рѣдкостъ. Другитъ, които хората сж принудени отъ страхъ или отъ привычка да величаютъ съ тоя епитетъ, или съвършено не могатъ да въдворятъ въ държавата си редъ и порядъкъ, или ги въдворяватъ искусственно, въикашно, което става чрѣзъ терроръ и нечувани насилая надъ свободитъ на поданицитъ си. Подобенъ редъ и порядъкъ подъ егидата на такива монарси е въ полза само на послѣднитъ и на тѣхнитъ приближени, но не и въ полза на народитъ. Въ такива държави само монархътъ и неговитъ второстепенни и третостепенни подмонарси проповѣдватъ, че редътъ и поря-

дѣкътъ сж въдворени въ държавата, а не и народитъ, които живеятъ въ тая държава; защото това, което монархътъ имъ значи редъ и порядъкъ, за тѣхъ значи безредие и безпорядъчие, или терроръ и насилие надъ свободитъ на личността.

Въ съвременнитъ неограничени европейски монархии редътъ и порядкътъ се поддържа само съ терроръ, и насилия надъ свободитъ на народитъ. Въ тѣхъ само монарситъ и тѣхнатъ агенти проповѣдватъ, че редътъ и порядкътъ сж въдворени въ земитъ имъ, кага народитъ сж отвращаватъ и потрѣнчватъ само кога чуватъ, че се говори за редъ и порядъкъ въ тѣхното бащино огнище. Редътъ и порядкътъ въ тѣхъ е подобенъ на тоя, който се въдворява въ едно стадо добитѣци отъ тѣжкия кривакъ на говедара, който кривакъ немилостиво се расхожда по гърбоветъ и странитъ имъ за нѣкаква причина или безъ всѣкаква причина, а просто споредъ *небѣтъ* на тѣхния монархъ — говедарътъ. Въ тия държави монарситъ глѣдатъ на подданицитъ си, като на добитѣци, които не сж въ състояние сами да разсждаватъ, кое е полезно за тѣхъ и кое вредно. Това право не се припознава за тѣхъ отъ неограничения монархъ, който е коронясанъ съ идеята, че освѣтъ него, помаганикътъ Божий, всички други сж длѣжни само да му робуватъ, а не и да мислятъ или рассждатъ за своята черга. Тамо на живота, имота и честта на простия смъртенъ се глѣда съ прѣзрѣние и не му се позволява даже да мисли, че е въ състояние да има нѣщо свое.

Въ ограниченитъ монархии, конституционнитъ, господарътъ е назначенъ отъ народътъ да се застъпва за правата му и за неговото умствено, морално и економическо въздигане. Народътъ, чрѣзъ своитъ избрани прѣдставители, самъ си има грижата за своето добро, самъ си съставя законитъ, самъ си опрѣдѣлява доходитъ и разносикитъ; съ една рѣчь, самъ се грижи за своето уреждане. Господарътъ е лицето, което санкционира рѣшението на народнитъ прѣдставители и натоваря министритъ да изпълняватъ законенията на народното прѣдставителство. Той е изпълнителната властъ, отговорна прѣдъ великото народно събрание. Министритъ сж съвѣтницитъ на господарътъ и за своитъ дѣла тѣ сж отговорни прѣдъ обикновенното народно събрание. Тѣхната властъ е ограничена отъ народното събрание и тѣ не могатъ да вършжтъ работи, за които не сж опълномощени отъ народнитъ прѣдставители. Гдѣто ще рѣче, волята породна въ конституционнитъ монархии е по-горѣ отъ волята на тия, които самъ народътъ е поставилъ за свои водители, като имъ е опрѣдѣлил прѣдварително границитъ, вънъ отъ които тѣ не сж въ правото си да прѣстъпжтъ. Ако прѣстъпжтъ тия строго опрѣдѣлени граници, народътъ има правото да изтири своитъ нахални водители, които искатъ да не зачитатъ народната воля и които посмѣватъ да се туратъ по-високо отъ тая воля. Тукъ е гаранцията въ конституционнитъ държави, гдѣто народитъ, щомъ видятъ че поставенитъ отъ тѣхъ водители злоупотрѣбватъ съ народното довѣрие и искатъ да си присвоятъ правъ, каквито тѣ и

матъ въ неограниченитѣ монархии да могатъ да ги сѣматъ отъ властѣта.

Редътъ и порядъкътъ въ конституционнитѣ монархии се въдворява споредъ законитѣ, които самъ народътъ си е изработилъ. Всѣко въдворяване на редъ и порядъкъ, мимо тия закони, за народътъ не е нищо друго, освѣтъ безредие и безпорядъ: защото всѣко прѣнебрѣжение на законитѣ отъ страна на изпълнителната властъ е чисто безаконие и, ако се мисли, че се е въдворило редъ и порядъкъ мимо тия закони, то значи че е станало съ терроръ и насилие на свободитѣ на народътъ. За народътъ само това е редъ и порядъкъ, което самъ той оцѣнява, а не това, което правителството е въдворило съ терроръ и само си го мисли че е тъй, безъ да обраца внимание на народътъ.

Тѣй разумѣваме ний, какво значи редъ и порядъкъ въ една конституционна държава. Тѣ се въстановяватъ само чрѣзъ дѣйствующитѣ въ страната закони. Това, косто едно правителството счита за въдворение на редъ и порядъкъ чрѣзъ найосаждително незначитание законитѣ и правата на народътъ, чрѣзъ терроръ и насилие, е осаждително отъ всички здравомислищи и е въ ущърбъ за умственното, правственното и економическото въздигане на народитѣ. Тамъ е царството на капризитѣ, на безсвѣстността, на политическия развратъ, нѣща които подбждатъ обществото отъ основитѣ и отварятъ пътъ на всички злини, които съ врѣме съсипватъ държавитѣ.

Какво е дѣсъ положението на нещастията ни държавица? Въдворени ли сж въ нея истински редъ и истински порядъкъ? Можеме ли да повѣрваме, че българския народъ дѣсъ се радва на редъ и порядъкъ и, слѣдователно, той прѣуспѣва въ умствено, правствено и економическо отношение?

Правителствения органъ, „Свобода“, трѣби, че „единствения човѣкъ, който може да спаси редътъ и порядъкътъ съ влиянието си и да задържи престижа на България, то е г. Стамболовъ“ и съ това иска да увѣри свѣтътъ, че дѣсъ въ България царува редъ и порядъкъ подъ сѣнката на тоя **несравнимъ** съ никого въ България държавенъ мжжъ. А щомъ „Свобода“ говори това, то иска коевенно да исповѣда, че законитѣ и правата на гражданитѣ у насъ сж най-добрѣ пазятъ и ненарушаватъ или, още по-простичко казано, дѣсъ у насъ тѣчало медъ и масло подъ егидата на дѣшното правителство во главѣ премьера му Стамболовъ.

Ний имаме смѣлостта да си исповѣдаме, че ни най-малко не сподѣляме възгледовѣтъ на правителствената „Свобода“ относително тоя въпросъ. Нашето дълбоко убѣждение е, че „Свобода“, като органъ на дѣшното правителство, иска да пльте „вѣнци хваления“ на своя патриотъ и да го прѣдстави за лице, на което Българитѣ трѣбвало да глѣдатъ съ божественно, почти, уважение; за лице, прѣдъ което ний проститѣ смъртни трѣбва да пакуваме; за лице, безъ което България ще трѣбва да пропадне съвършено и да се

заличи отъ хартата на европейския континентъ. Съ дѣъ думи казано, „Свобода“ иска да увѣри свѣтътъ въ една Захариевска истина: *има Стамболовъ, има България; нѣма Стамболовъ, нѣма България*.

Ний ще се осмѣлимъ да напомнимъ на „Свободиститѣ“, че не е гражданска доблестъ самъ да се хвалишъ, но хората да те хвалятъ. Ако всѣки съ самохвалството си можеше да се прѣдстави прѣдъ лицето на хората за такъвъ, какъвто той самъ му се иска да бѣде, то нека бѣде позволено и ний да се произнесемъ за себеси, че стоимъ най-високо по влиянието си и по способноститѣ си отъ всички държавни мжжи на свѣтътъ. Но да видимъ хората да ли ще сѣматъ шанка прѣдъ нашето сам хваление, или ще си съставитъ за насъ мнѣние, че заслужаваме да се полькуваме въ Варненската лудница, за да ни испириса пѣзъ главата тая идея? Но тѣй си е то, когъ човѣкъ, безъ да си прѣмисли, си позволява да дава голѣма распустенностъ и на устата си, и на перото си

Да разглѣдаме сега гдѣ сж редътъ и порядъкътъ дѣсъ въ България и гдѣ сж послѣдствитѣ отъ тѣхъ? Ний казахме, че въ една държава само тогава има редъ и порядъкъ, когато сж пазятъ отъ властѣта строго законитѣ и правата на народътъ. Ний се обрачаеме къмъ всѣки чистосърдеченъ българинъ, но не и къмъ малкото поклонници на дѣшното правителство и на днешния режимъ, да се поозърне на около си и съ ржка на сърдце да исповѣда, пазятъ ли сж у насъ законитѣ и зачитатъ ли се правата на народътъ, или послѣдния е захвърленъ като парцалъ на страна? Нека всѣки да се взърне въ полицейскитѣ участъци, въ канцелариитѣ на окръжнитѣ управления, въ сѣдилищата и гдѣто още искате, и се увѣри, че законитѣ да ли не сж за едни майка, а за други мащиха; нека всѣки поглѣдне на лицата, които дѣсъ сж титулирани „народни прѣставители“ и съ чиста свѣстъ си исповѣда, да ли всѣки сж народни избраници и да ли интереситѣ на държавата тѣ поставятъ по-горѣ отъ своитѣ и на приближенитѣ си; нека всѣки се прѣнесе мислено на мѣстата, гдѣто се извършихъ изборитѣ поне отъ 8—9 мѣсца на самъ (27 Септемврий, 4 Октомврий, 10 Януарий и пр. пр.) и си прѣдстави какво прѣтърпя освятеното отъ конституцията избирателно право на българина; нека всѣки анализира причинитѣ за ужаснитѣ драми въ Кутловица, Плъвенъ, Рѣховица и пр. и пр. и оцѣни, да ли тѣ сж слѣдствие на редътъ и порядъкътъ, който сж въхваляватъ отъ „Свободиститѣ“ или не; нѣка всѣки

нѣка и нѣка Ако отъ всички тия прѣглѣди на нашитѣ учрѣждения и на работитѣ, които сж извършени въ насъ отъ единъ голѣмъ польжугътъ въреме, дойдѣтъ да ни убѣдятъ, че у насъ сж въдворени редътъ и порядъкътъ отъ г. Стамболова; то ний съ най-едри златни букви ще напечатаме въ вѣстникътъ си, че **дѣсъ въ България царува редъ и порядъкъ!**

Но на тия въпроси да оставимъ чителитѣ сами да си отговорятъ, защото си

спомнихме чл. чл. 31—32 отъ дѣшния или най-свободенъ законъ за печата.

Казахме още, че отъ въдворяването на редътъ и порядъкътъ въ едни държави се подига народътъ умствено, нравствено и економически. Ще ли се оправдаятъ увѣрениитѣ на „Свобода“ и въ тоя случай, когато се взърнемъ и въ тая страна на нашия социаленъ животъ.

Напрѣдва ли нашия народъ умствено, или не, ще се увѣримъ отъ състоянието на нашитѣ училища. Съ най-голѣмо душевно прискърбие ний сме принудени да констатираме фактътъ, че учебното дѣло у насъ за дѣсъ се намѣрва въ най-плачевно състояние. Подробно простиране по тоя въпросъ не е нужно; вчера бѣхъ посетилъ съ занаятчийската школа, Пловдивската и Габровската гимназии

А ми нравствено въ какво положение се намѣрваме? Сѣе ли се на четири страни политическия развратъ по мѣжду насъ?

Нека всѣки обърне добрѣ внимание на слѣдствитѣ отъ незначитанието на законитѣ и правата на народътъ, отъ террорътъ, който задава полицията и пр. и пр. и тогава да се увѣри, да ли у насъ политическия развратъ се сѣе съ щедра ржка, или не.

Ами въ економическо отношение какъ сме? Че народътъ е въ отчаено бѣдно плачевно положение, не ще много увѣрение. Търговията и занаятитѣ сж въ най-голѣмъ застои. Търговцитѣ сж принудени по цѣлъ денъ съ скръстени ржѣ да се расхождатъ изъ магазинитѣ и дюканиитѣ си и да си отиватъ дома даже безъ да могатъ да продадѣтъ за нѣкой и другъ грошъ стока; занаятчиитѣ неможе да намѣри работа и да изработи поне за най-потрѣбитѣ си за живѣние. И едниитѣ, и другитѣ не могатъ да псерѣщиятъ дълговетѣ на кредиторитѣ си и сж принудени да плащатъ лихви на сиквестираниитѣ полици. Земледѣецътъ още отъ януарий е принуденъ съ купена заемъ и съ горница храна да нехранва домашнитѣ и добитѣка си. Храната не може да се изнася на вънъ, защото цѣната ѝ е спаднала до минимумъ и, по тая причина, най-голѣмата извозна търговия е спрѣла и въ България не влиза отъ нигдѣ чуждото злато, когато, отъ друга страна, съ излизанието му, то се намалява.

Съ една рѣчь, и търговецъ, и работникъ, и занаятчия, и земледѣецъ сж се зачудили и замаяли, какъ ще могатъ да приближатъ двата края, ако тая економическа криза се продължи още нѣколко мѣсеца.

А отъ друга страна правителството затѣга твърдѣ силно за събиранieto на давнината и продава котлитѣ и юрганитѣ на хората, само и само, да може да заплати увеличениитѣ си заплати съ 50% и съ по-малко на другитѣ чиновници, сжщо и да посрѣдне разноскитѣ за военнитѣ приготовления

Добрий читателю, като викинешъ добрѣ въ това тѣжко положение на България, съгласи се, ако нѣшъ, съ патриотитѣ, които чрѣзъ „Свобода“ трѣбятъ, че дѣсъ у насъ тѣче медъ и масло и че **единствения човѣкъ, който може да спаси редътъ и порядъкътъ съ влиянието (!!!) си и да задържи престижа на България, то**

е. г. *Стамбулов*“ А ний ще при-
туримъ: *заедно съ цялото министерство*
и патентованитъ патриоти, Захарий
Стояновъ и Д. Петковъ.

БЛАЗЪ НИ!

Кой каквото иска нѣка казва, нѣ нашата
страна се намира подъ управлението на едно
„патриотическо“ и „спасително за България“
правителство.

И отъ какво друго, ако не отъ безкористенъ
и „спасителенъ“ патриотизмъ, могатъ да про-
исхождатъ всичкитъ прѣдначинания и дѣла на
днешното правителство?

Поттискването свободата на словото, на
печата; посѣгането върху личната неприкос-
новенност и онѣзи на жилищата на Българ-
скитъ граждани; увеличаването заплатитъ на
чиновницитъ — „спасители“, а особено на ми-
нистритъ — „патриоти и спасители“; обрѣме-
няването населението съ нови данѣци; про-
даването за данѣкъ даже котлитъ на вдовици,
хуркитъ на бабичкитъ, царвудитъ на овчарина,
оглѣдалото и бръснаритъ на бербериитъ и
пр. пр. „спасителни“ за „хубавата България“
мѣрки — всичко това кой може да има смѣ-
лостта да отрече, че не е пасочено за спа-
сяването ни, за въздигане на високъ уровень
икономическото състояние на населението и за
множество други незабронни блага? — Ако
ни позволятъ патентованитъ патриоти да от-
говоримъ съ тѣхнитъ уста, ще речемъ:

— Само прѣдателитъ. Истинскитъ патриоти,
днешнитъ спасители на България намиратъ тѣ-
зи да сѫ именно спасителни, патриотически и
прогресивни мѣрки. И не е ли тъй?

А попитайте народа?

О, за народа не смейте да говорите! Той е
съ патентованитъ, той е съгласенъ на тѣзи
„спасителни дѣла“ и ги одобрява. Той е цѣлъ
цѣленичкъ въ редакцията на в. „Свобода“.
Вънъ отъ тѣзи редакция — нѣма народъ: има
„тъпна“, има „сганъ“, има само „прѣдатели“.

Нѣ гдѣ е тѣзи разбрана маса, този интел-
лигентенъ народъ, който да признае това, кой-
то за казанитъ подвизи на патентованитъ
да имъ въздигне на всѣко жгълче паметници?

Уви! Въ България нѣма интеллигентенъ народъ,
разбрана маса, които да уцѣнятъ всичкитъ
патриотически заслуги на патентованитъ па-
триоти! Майка България е родила само два-
ца разбрани и интеллигентни синове, които сѫ
нейното труфило, нейната гордостъ: Захарий
Стояновъ и Димитъръ Петковъ; а покрай тѣхъ
и още шестъ „свѣтила“.

Ами, не дай Боже, ако изчезнатъ и тѣ? Ка-
кво ще бѣде положението на България? — Ед-
но отъ най грознитъ!

Ако се лиши България отъ „вѣрнитъ си ча-
да“: Стояновъ — Петковъ, Муткуровъ — Стам-
буловъ, Живковъ — Странскитъ и Стоиловъ —
Начевичъ — по-добъръ да не съществува! — каз-
ва официозната „Свобода“.

Да, „Свобода“ има право!

Тогава кой ще пази онуй драгоцѣнно сан-
дѣче, именуемо „Административно-полицийски
распорѣждения“, въ което вѣрнитъ синове на
България, нейнитъ „спасители“ и „истински
патриоти“ държатъ херметически заключени
съ брашовански члѣкове и самоотвържено па-
вятъ отъ „похитилство“: свободата на слово-
то, на печата и на съобранията, личната, и-
мущественната и домашна неприкосновенностъ
на гражданитъ? Кой ще прибира съ „отчаянъ
патриотизмъ“ и „безкористно“ да пазятъ въ джѣ-
бовѣтъ си тѣхнитъ скровища, или поне до-
ходитъ и капиталнитъ печалби отъ продаванитъ
имъ за данѣкъ: добитѣци, рала, котли, ка-
зани, тенджери, нѣнци, хурки, чукове и др.
„непотрѣбности“?...

Ехъ, Вий, благодарни същества! Вий вси-
ца, които сте вънъ отъ редакцията на офици-
озния вѣстникъ „Свобода“, вънъ отъ раскош-
но мебелрованитъ будуари и салони на па-
тентованитъ патриоти; които се печете цѣлъ
денъ на слънцето за да обработвате земята,
които се търкаляте отъ сутрѣнята до вечерята
въ занаятчийскитъ дюкани и търговски кан-

тори! Вий всица сте неблагоприятни отъ „при-
мѣрния патриотизмъ“ на „свѣтилата на Бъл-
гария“ — Стояновъ, Петковъ, Муткуровъ —
Стамбуловъ, Живковъ — Странскитъ, Стоиловъ
— Начевичъ — слѣдователно и „неблагодар-
ни синове на България“, „прѣдатели на оте-
чеството си“!...

Прочее, да живѣятъ само патентованитъ па-
триоти, свѣтилата и спасителитъ на България!
Да живѣе тѣзи осмица, която въ всичко прѣ-
всходствува и има право на прѣимущество при
остапжитъ български граждани, права на вла-
дѣние и доенѣ „хубавата“ България!...

Отъ все сърдце редакцията на вѣстникъ „На-
родно Съзнание“ молиествува имъ дълбока фи-
зическа и умствена старостъ, блѣскъвъ ус-
пѣхъ въ пътятъ на *правственността*, по кой-
то сѫ тръгнали рѣка-за-рѣка, и добри сътин-
ни на „безкористния имъ патриотизмъ“!...

Мѣжду другитъ градове въ „хубавата Бъл-
гария“ и градътъ Шуменъ занимава почетно
мѣсто: по своята старостъ, по сродството си
съ Прѣславъ, по стратегическото си мѣстополо-
жение, „по хубавата си бира“, по оригинал-
но — прѣлестнитъ си „къшкѣве“.

Нѣкога славенъ борецъ за свободата, Шу-
менъ днесъ е записанъ отъ патентованитъ па-
триоти въ книгата на неблагоприятитъ! А та-
квива сѫ почти всичкитъ български градове о-
свѣтъ онѣзи тѣхни квартали, които се обита-
ватъ отъ Хамовитъ потомци.

А мнѣната на Шуменъ е голѣма! Запрѣти-
ли сѫ се Шуменци да водятъ борба про-
тивъ тиранията, угнѣтѣнитъ, башибозуклука и
деребейлика на нашитъ свѣтила, шо водятъ
борба за благото, щастieto и величието си!

Може ли да има отъ туй по-голѣмо прѣ-
стѣпление?

За туй Шуменци трѣбва да се обѣсятъ
до единъ!...

Нѣ, уви, у насъ нѣма или рѣдко има „па-
триоти прокурори“, нѣма „патриотическо пра-
восъдие“, каквото трѣбвало би да има „за спа-
сенieto ни, та въ всичко да слуша осмицата!“

Изиска се голѣма реорганизация въ право-
сѣдитъ институти. За тѣзи цѣль има едно
мѣстие: да се закрийтъ мировитъ, окръжни и
апелативни сѣдилища, а заедно съ тѣхъ и
верховни кассационенъ сѣдъ. Тѣ да се замѣ-
стятъ отъ едно всеобщо-верховно въ България
сѣдилище. То да състои — за икономиа —
отъ прокуроръ и сѣдня. Верховенъ прокуроръ
да бѣде Димитраки Кьоръ-Петковъ-Свирчу I,
а верховни сѣдня — Захарий Стояновичъ
Паргу Великий. Тогава да видете Вий право-
сѣдие и чудо!...

Нѣ до *тогава* Шуменъ все ще си съществува
и ще „мѣти водата“ на „спасителитъ“!

До *тогава* да се държи ягко доблѣсната и
патриотическа полиция съ своята Липгура и
Ревека!...

А за доблѣстѣта и високия патриотизмъ на
мѣстната полиция има ли кой да се съмнѣва?

Като признаваме, че столицата е по-хра-
бра, по-доблѣсна и по-патриотична отъ Шу-
менската, понеже първата прави подвизи по-
нѣко време въ участѣнитъ или хумбитъ си даже
върху слабитъ и съвършено безсилни осемде-
сетъ годишни старци, — ний ще докажемъ че
и тукашната полиция *стои добръ*.

Четете статията „Шашки вонѣ!“

„ШАШКИ ВОНѣ!“

На западния край на градътъ се намира ед-
на твърдѣ живописна мѣстностъ, която се на-
рича „Къшкѣвитъ“. Отъ тритъ страни е о-
биколена съ високи бърда, а по коритото ѣ
тѣче една малка рѣка, водата на която кара
нѣколко воденици. По-долъ отъ воденицитъ е
построена пивоварната фабрика. Подъ фабри-
ката има още една воденица, а по-надолъ вече
е градътъ.

Най-любимата расходка на Шуменци е оти-
ването на къшкѣветъ. Въ празнични дни
става такава наклонѣние отъ публика, щото
често не можатъ да се намерятъ мѣсто за сѣда-
ние въ доста широкитъ салони на фабриката.

За Шуменци Къшкѣветъ сѫ сѣщото, как-
вото Княжево за Софийци, Бунарджикъ за
Пловдивчане, Беш-Бунаръ за Старо-Загорци,
Марнополе за Търновчане, Салашитъ за Само-
ковци, и т. нт.

На 16 того, слѣдъ обѣдъ, нѣколко граж-
данни отишли на Къшкѣветъ. Като испиле по
една-два бира, запѣли нѣсенѣта:

— Защо, майко, защо носимъ

Тѣзи черни чумбери?

Да-ли, майко, баща жалишъ

Иль дѣтца измѣрили?

— Нито баща жалия, синко,

Нитъ дѣтца измѣрили;

Три години става, синко,

Какъ сѣмъ овдовѣла.

Уйчо ти ме жени, синко,

За разни ергени;

Намери ми: продаде ме

На нѣщѣка глѣня,

Сутринъ, вечеръ дѣтъ испива

По ока ракия!

Да се кичи само знае;

За друго нехае! . . .

Бухалъ сакатъ е въ краката

Съ плитѣкъ умъ е въ главата! . . .

Ужасно прѣстѣпление! . . .

Може ли лесно да се прости на тѣзи граж-
данни за дързостѣта имъ *задочно* да наскър-
бятъ „великия патентованъ патриотъ“ Стам-
буловъ? — Спорѣдъ „спасителната“ теория на
„новата политическа школа“ на Свирча и Пар-
га: — Не!

Слѣдъ 15 минути явява се на сцената око-
лийския началникъ. Сѣдва въ едно кѣшенце,
свива се и наострува уши . . .

Гражданитъ, безъ да обръщатъ внимание на
господство му, продължили си веселнето. Слѣдъ
малка една расходка, по-горѣ отъ фабриката,
тѣ се връщатъ въ градътъ.

Вечерѣта, сѣшитъ тия граждани, часѣтъ по
9, като сѣдѣхъ прѣдъ „Либералното кафене“,
бидохъ поканенъ отъ полицията да отидѣтъ
въ участѣка, гдѣто полицията щѣла да снима
нѣкакво дознание.

— Като имаме прѣдъ видъ истезанията на
столичната полиция върху Нено Ненцовъ, Ста-
матъ Димитровъ и Манолъ Неновъ, — заявихъ
гражданитъ, — нѣмаме гаранция, слѣдователно
и довѣрие, че и тукашната не ще ни малтре-
тира. Какво прѣстѣпление сме извършили? Раз-
бойници не сме, слава Богу! И днесъ, и ут-
рѣ, и всѣкога сме тука, въ градътъ. Ако же-
лаете нѣкакво дознание да правите — шекеръ
суя батмаджъ! — и утрѣ може. Готови сме
да доидемъ, нѣ не нощемъ.

Други граждани се настѣжихъ и казахъ:

— Тия хора сѫ честни граждани. Ний, вси-
ца, поръчителствуваме за тѣхъ, въ каквото
размѣръ искате. И се задължаваме утрѣ рано-
рано да ви ги прѣдставиме.

Полицията настояваше на своето. Граж-
данитъ не отетживахъ. Първата се принуди да
поиска допълнителни наставления отъ начал-
чеството си.

Всички очаквахъ съ любопитство развърз-
ката на тѣзи комедия.

Часѣтъ кадѣ 11½ дойде околу началникъ,
Липгуровъ.

Мѣжду полицията и гражданитъ размѣнихъ
се сѣшитъ почти думи.

Той се спусна върху одного отъ тия, шо сѫ

биле на Кьоскьоветѣ и го дрънна за дрѣхата съ думитѣ:

—Ставай! Ставайте и Вий,—продължи, като се обърнѣ къмъ другитѣ.

Всички станаха на крака и му заявиха, че той не ще може живи да ги откара и арестова.

Послѣдва отъ началника на полицията строгъ заповѣдъ:

— Шашки вонѣ!

Стражаритѣ извадиха си сабитѣ отъ ножницитѣ.

Гражданитѣ викваха:

— Долу сабитѣ! Кадѣ се памираа ний? Граждани ли сме ний тука, или разбойници? Удрѣте! удрѣте!

Други, стари опълченци изрѣваха:

— Покрай насъ сѣ мнѣли хиляди турски и сръбски крушуми подъ Бабина Глава, Шипка, Шейново, Виддинъ, Кула и пр. и пр. — оцѣлѣхме! Удрѣте ни Вий, да Ви видиме! Нѣка паднемъ отъ ударитѣ на сабитѣ на стражаритѣ на свободна България, за освобождението и запазването на които сме толкова страдали! Удрѣте!

И единъ задъ другъ сѣ хвърляха съ скръстени ржѣ къмъ стражаритѣ. Послѣднитѣ обаче дигнаха сабитѣ си нагорѣ и не смѣяха да закачатъ никого. А началника нѣмъ, обкръженъ отъ десетина граждани, крѣщащи до небеса, че това е пропозволъ, безобразие, башибозуклъ и др. т. и го каняха да заповѣда на стражаритѣ, ако му държи, да ги заколятъ, отстъпваше отначало полегка-легка, до като исчезна и се скри въ полицията!... А стражаритѣ, безъ никаква команда, скриха сабитѣ си и се отстраниха!...

Това се случи на Арастата, площадъ верѣдъ градѣтъ.

Слѣдъ отстъпването на полицията, всичкитѣ граждани я удариха на смѣхъ, на подигравки и разни фрази за незапазване авторитета на полицията и др. т.

Всички викаха: „Шашки вонѣ!“ и се смѣяха. Думитѣ: „Скандалъ! Позоръ! Безобразие!“ и пр. вървѣха една подиръ друга.

Това е то *полиция*, драгий читателю! Това сѣ то *агенти на властѣта*, които искаха „да запазятъ (?) честѣта на честния Стамбуловъ!“

Блазѣ му!

По покана на г. Вича Ивановъ, тѣзи граждани отидоха у него да се поразговорятъ и посмѣятъ за случившето се.

Подиръ малко, къщата на г. В. Ивановъ и цѣлата махала обкръжиха се отъ стражари, посрѣдъ които тържествени се показваше фигурата на храбрния окол. Нач-къ Лингуровъ.

На въпросѣтъ, какво обичатъ тѣзи джлбокоуважаеми господа, г. Лингуровъ отговорѣ:

—Трѣбва да дойдете въ полицията, да произведемъ дознание.

—Нѣмае довѣрие, не ще доидежъ *сега* *нощно време*,—възразахъ каенитѣ;—утрѣ—съ удоволствие. С'Богомъ!

Всички влѣзоха вътрѣ. Полицията остана вънъ да варди!...

—Добрѣ, като не щѣте сега да дойдете, утрѣ ще Ви закараме „подъ конвой“, казваха полицитѣ.

—Ще ви прѣсѣдне! възразахъ пакъ нѣкои.

Цѣла нощъ постоянно сѣ размѣняваха варадичитѣ.

Находящитѣ се въ г. Ивановата къща граждани лѣгнаха да спятъ спокойно, безъ страхъ да ги нападнатъ разбойници...

На другия день сутринѣта, шестина отъ находящитѣ се въ тѣзи къща заедно съ други-

тѣ граждани, тия, които сѣ бѣле на Кьоскьоветѣ и се искаха отъ полицията, подадоха на прокурора при мѣстния окр. сѣдъ едно заявление, съ слѣдующето съдържание:

Господине Прокуроре!

Още отъ снощи часѣтъ отъ деветъ насамъ полицията ни прѣслѣдва по единъ съвършенно произволень начинъ и, събрани въ къщата на Вича Иванова, не ни допушта свободно да си отидемъ по къщата. Това е единъ противозаконень арестъ, това е едно насилие върху личната ни свобода.

Като донасяме до знанието Ви горното, най учтиво Ви молимъ, Гне Прокуроре, да направите нужното за отърване на ни отъ тия башибозуклуди, на основание чл. 32 отъ „Доп. къмъ Вр. С. Правила“. Явяваме Ви същевременно, че мнозина отъ нашитѣ съграждане търговци нееднократно умоляваха полицията да приеме даваната отъ тѣхъ за насъ гаранция, въ какѣто размѣръ обича; нѣ полицията категорически отказа приемането на каквото и да е поручителство, а енергически настоява да изпълни амбицията си—съ сила, подъ конвой да ни откара по участѣцитѣ. Обаче, ний, обладавани отъ грозното прѣдчувствие че ни прѣдстои да испитае въ полицейскитѣ участѣци печалната и съдцераздирателна участъ на Манола Неновъ и други Софийски граждани, варварски истезавани отъ Софийската „столична“ полиция. — отказахме да посѣтимъ участѣцитѣ *нощно време*. Отъ друга страна, като имаме прѣдъ видъ и до сега воденото отъ полицията каприциозно поведение *неирѣменно подъ конвой да ни закара* прѣзъ градѣтъ въ участѣцитѣ си—при всичко че се не отказваме *додрово*, нѣ не съ конвой, да изпълнимъ поканата на полицията, — не можемъ да се не опасяваме да бъдемъ подложени на казаната участъ *макаръ и денемъ*. За това искаме Вашето покровителство и онова на *законитѣ въ „свободното“* ни отечество.

Забѣлѣжка. Не считаме за излишно да споменемъ и за обстоятелството, че поради заявлението на нѣколкома присѣтствующи наши съграждане да поръчителствуватъ срѣщу отпущането ни и освобождение отъ загадочното *нощно посѣтване* на ареста, та на другия день доброволно да се прѣдставимъ въ *полицейското управление*. — Окол. началникъ, прочутий г. Лингуровъ, заповѣда на стражаритѣ да извадятъ сабитѣ си, и, слѣдователно, да ги употребятъ!...

Прокурора,—слѣдъ като получи това заявление и увѣренieto на тия граждани, що му донесоха туй заявление, че ако се не махнатъ стражаритѣ, никой отъ находящитѣ се въ къщата не ще излѣзе, не ще се поддаде живи въ ржѣтъ на полицията за да го раскарва като разбойникъ или като мечка по улицитѣ посрѣдъ пладитѣ,—отиде при окол. началникъ за лични обяснения.

Окол. Началникъ, макаръ противъ волята и амбицията си, биде поставенъ въ положение да прѣсне стражаритѣ отъ около г. В. Ивановата къща и да се прибератъ въ полицията, безъ пазенитѣ...

Стражаритѣ се отлѣглиха скромно-скромно.

По улицитѣ имаше натрушани жени, дѣтца и бабички. У едни тайна, а у други явна усмивка играеше по лицето...

Подиръ това гражданитѣ напуснаха къщата

на г. Иванова, като му поблагодариха за любезното гостоприемство. Лицата имъ бѣха весели, ухилени.

Слѣдъ като отидоха на кафенето и пиха по едно кафе, отидоха въ полицията.

Дознанието е било произведено по испѣяната на Кьоскьоветѣ пѣсенъ, която почти ежедневно и всѣкадъ изъ градѣтъ се пѣе!...

Когато и да срѣщнете, съ подигравка ще ви некомуандува: „Шашки вонѣ!“

Ний изразяваме своето съжаление за прѣтърпѣното отъ г. Лингурова посрамление, което дължи на безразсѣдността си.

Отговорѣтъ ми.

(Продължение отъ брой 34.)

Второто дразнение на свободната държавна редакция е, че се сѣмъ обвинявалъ Котленский Околийский Началникъ дѣто въ времето на изборитѣ за народни представители изнасили народната воля и съ силата на неостропата си сабя поиска безъ друго да натрани на гражданитѣ избиратели кандидатурата на *известното суйтаре*. Това не е обвинение, а съвършенъ фактъ. За лѣжливи изборъ въ Котелъ съществуватъ протести, телеграмми и други официални неофициални документи *и събития* даже и въ архивитѣ на министерството. Освенъ това и до дѣнь днешень знае се отъ всѣки избирателъ и помни се отъ всички Котленнигъ, че на 27 Октомврий 1887 год. *презъ дѣния* никакъвъ изборъ не става. *Нощъ* часа по 6½ алатурка сѣ се събрали една банда *нощни бухали*, а не граждани-данъкоплатци, за 1½ часъ провъзгласили за *народни избраници* хаджи Тодоръ касанитѣ и другаря му Захария Стояновъ. Тоя позорень фактъ на днешното правителство Котленци сѣ готови да го докажатъ и съ показанията на едва що провървѣлитѣ дѣщца, които сѣ бѣле наплачосани отъ дневния скандалъ при распѣждането на избирателитѣ и които съ сладкото си дѣтинско горорение распѣватъ още „долу мѣдвенчани съ прѣснати глави, долу омразния старши Гунчо, не щемъ суйтарето Захария Стояновъ!“

Ако правителството и подиръ тая обща извѣстность са съмишва въ *искусствения нощенъ* изборъ, нека неспрати анкетна комисия за смѣтка на самитѣ граждани-избиратели, която ако не друго поне ще изучи какъ се правятъ *нощни* избори, когато преспокойно си сѣятъ данъкоплатцитѣ. На всѣки случай не безинтересно е изучаването на тоя въпросъ, защото отъ една страна правителството ще се увѣри въ безобразията на подражателитѣ си-бѣли души изъ провинцията, слѣдствие на които числото на недоволнитѣ расте отъ день на день, а отъ друга страна гражданитѣ-избиратели нравствено ще се удовлетворятъ за дѣто имъ се послушало гласѣтъ. Тука всѣчки граждани настоятелно изискватъ да се раскрие възмутителната *нощна кражба* на народната воля отъ самозванитѣ патриоти на днешнитѣ обстоятелства. Разбирамъ въ едно престѣпление да са укрятъ всѣкакви слѣди за потушаване дѣлото, нѣ въ тоя случай когато самия фактъ е теватуръ, не остава нищо друго освѣнъ да са мѣлчи отъ противната страна за да не възбужда народната яростъ и позорѣтъ да се разглася за всенародно узнаване. И наистина, нека са имше и въ многобройнитѣ припурки на в. „Свобода“ за предатели, черни души непримирими *наши* врагове и пр. и пр., нѣ фактътъ е на лице, че имаме *нощни депутати*, на които работитѣ са страхуватъ отъ дневната *свѣтлина* и че *народния интересъ* на

десетки хиляди данъкоплатци на сила се зашпичават от хора касани и tutti quanti държавни редактори храни-боже като суйтарето Захария Стоянов.

Наистина аз не бях старшия в Кюстендил на и не мож да бѣдѣ. Милостта ми е глѣдалъ всѣкакви избори въ Франция и Бельгия. Но разбира, че длъжността на администратора, когато се искава тържествено народната воля, е да благоговѣи и да пазн само редътъ и тишината въ време на изборитѣ, безъ да се мѣчи да нѣтрапи тоя или оня кандидатъ за изборникъ, защото тъй му се било пришешило отъ страна съ писма и визитни картички отъ които и да било политическа фракция. Тѣй въ Франция социалистическитѣ и въ Бельгия антиклерикалитѣ манифестации се ръководятъ отъ самитѣ правителствени агенти до последното изпълнение на програмата имъ, а не като у насъ сега да се възбранива свободното слово въ публичнитѣ мѣста и да се прѣтѣлжува за предателство най-добрия и искренъ свѣтъ на граждани къмъ правителството за единъ просто капризъ и лично гонение. Защо се дѣжеме повече? Нѣка държавнитѣ редактори направо ни кажѣтъ: може ли открито и направо да се критикува политическата ни криза отъ всѣки гражданинъ, който тъй сѣщо като тѣхъ милей за свободата и независимостта на отечеството? Защо извѣстна паскина е патентовала народния патриотизмъ до фанатизмъ и титулува себѣ си *бъли души и единствени спасители* на отечеството? Най-сѣтънъ защо да се създаватъ небуствени комедии по най-затѣтителнѣ мѣста на държавата и да се хвърля прахъ въ очитѣ на народа съ маслитѣ на суйтарето въ името на нещастната българска свобода и независимостъ?... Впрочемъ, да не се отстраняваме отъ прѣдмета си относително ролята на администратора въ време на изборитѣ. Високопоставения чиновникъ, като общественъ служителъ, е чиновникъ изобщо на населението. За него нѣма въ време на изборитѣ българинъ или турчинъ, бѣли или черни души, патриоти или прѣдатели. Той не трѣба да злоупотребява съ влианието високото положение въ избирането на тоя или оня кандидатинъ, нито пъкъ да позволява на подчиненитѣ си да агитиратъ за любящитѣ си съ заплашване, че въ случай на несполука въ изборитѣ или ако се избере Х., ще бѣде отчисленъ. Това начало строго се почита въ всѣки конституционни държави, гдѣто политическитѣ партии се борятъ да прокарватъ своитѣ идеи, а не да съсипятъ *личнитѣ си врагове* за частни дерѣгове. Тамъ прѣдставителитѣ на една партия не считатъ физическитѣ недостатѣци на човѣка за опозиция, каквото въ „Свобода“ трѣби въ всѣки стилъбъ съ Иванчовата глава и Стояновитѣ крака и още да титулува своитѣ политически неприятелѣ съ *наши врагове*. Побратимъ Захарий и го сподилъ Свирчо много черенъ хайверъ и печена агнета (не сухожѣбина) трѣба да изѣдѣтъ за да разберѣтъ поне най-елементарнитѣ начала на политическа борба. Тѣ за сега сѣ много смѣшни въ очитѣ на всѣки пскренъ патриотъ, като се нацѣватъ съ немошнитѣ си сили да зашпичаватъ съ *патентъ* народната кауза. Ще кажѣтъ, че ако у насъ се вардеше только приличие и свѣстностъ при изборитѣ, то не щѣхме да имаме убийства въ Дубница, рѣзня въ Кутловица, Илѣвенъ и Горня-Орѣховица и въ свѣщенната ограда на казарата не щѣхъ да влизатъ хора компромитирани по безобразията си даже и прѣдъ простодушното насе-

ление. Азъ като Кюстендилскій Окр. Управителъ трѣхъ да взема всѣчки мѣрки споредъ отъ Министерството инструкции за да оцѣрява свободата на гласоподавателитѣ, въ не можахъ да отидѣ до онази крайностъ, както по нѣидѣ си е станѣло, да преоблачамъ джандарми, разселни и др. за да пушатъ бюлетини въ уриата, въ подза на патентованитѣ патриоти или на чернитѣ души.

(Слѣдва).

Чорбаджийско поучение

Ако искашъ правда,	Мѣчатъ са да бѣде
Ако търнешъ рѣдъ,	Народътъ добръ.
Голъ и босъ ще ходишъ.	Да нѣма тирани.
Братко, на тоя свѣтъ	Нито робове.
Сичкитѣ минува.	Сичките сѣ голи.
У насъ сѣкъ дѣжа.	Нѣматъ ни пара.
Само тѣтъ добруватъ,	Ходатъ гладни, боси.
Що нѣтъ крѣвта	Газатъ пѣзъ калѣта.
На своите братя.	Сѣки за тѣхъ казва:
На своитѣ народъ,	„Луди сѣ глави“
И си отговарятъ.	Така ли ще ходатъ
Отъ чуждитѣ нощъ.	Да бѣха добри?
Искашъ ли да станешъ	„Нѣматъ дрѣха, риза,
Човѣкъ ти богать?	Нѣматъ ни пара,—
Продавай народѣтъ,	Зеле да наръждатъ—
Бѣси своитѣ братъ!	Управятъ свѣтатъ.“
Що ти трѣба правда.	Ако искашъ и ти
Свобода и рѣдъ,	Да станешъ катъ тѣхъ.
Напѣли си дѣбѣтъ,	Мисли за свобода—
Доръ е Петко сѣтъ.	Ще станешъ за свѣтъ!
Знашъ ли ази тѣзи,	
Що и денъ и нощъ	
Блѣнуватъ свобода,	
Боратъ са за рѣдъ,—	

Бащинъ свѣтъ.

Денитѣ не убивай,	„Утрѣ ще по-силенъ
Денитѣ не губи,	Да смаже и тебъ,—
Сипко, прилѣжавай,	Правото да назишъ
Труди се, учи!	На сѣки човѣкъ.
„Времето е злато,	„Хората сѣ равни,
Времето ѣ пари;	Сѣкога помни:
Но то е крилато,	Тѣ трѣба да иматъ
Добръ го пазн.	Равни правдини.“
„Празно не минувай	Тѣй ма татко учи,
Ни часъ, нито денъ;	Като още младъ,
Безъ работа минати.	И азъ го послушахъ—
Е изгубенъ денъ.	Не станахъ богать! . .
Работи, труди се:	Сичкото си дадохъ
Тру атъ е имотъ.	За общо добро;
Слабите подѣлватъ	Жертвувахъ, помагахъ,
Съ нощъ и свѣтъ	Доръ имахъ сѣсъ що.
„Общо е злато,	Борихъ се съсъ злато,
То е злато и пари;	Надахъ и станахъ,
Добре ще преживешъ	И отъ нищо мене
Срѣдъ добри народъ.	Не бѣше ме страхъ.
„Доръ народа ѣ боленъ.	Сега сѣмъ останалъ
Какъ ще бѣдешъ здравъ?	Обтенъ сиромашъ:
Срѣдъ народъ поробенъ,	Ази, братя, дадохъ
Кажн—кой е правъ?	Сичко, що имахъ.
„Общото обичай.	Сѣйтѣ се надъ мене,
Общото нази,	Бѣгайте отъ мене,
Отъ него учѣквай	Като че сѣмъ чунахъ,
Честъ и добрини.	Бѣсенъ и безъ уѣ.
„Общо не пѣдай.	Но ще дойде скоро
Чуждо не граби:	Праведниятъ частъ,
Общиятъ пѣдникъ.	Че тогасъ ще видимъ
Чѣкатъ го злини.	Кой е правъ отъ насъ
„Да не мѣчешъ, биешъ.	Ще да видимъ ние
Никого въ тоя свѣтъ:	Срѣдъ тоя народъ
Брата си катъ биешъ,	Кой е билъ отъ назе
То себѣ си биешъ.	Човѣтъ, а не скотъ.

Интересно е, да се знае въ настояще врѣме, да ли „Чорбаджийско Поучение“, или „Бащинъ свѣтъ“ е мотто на г. Стафолова.

РАЗНИ

Изѣбра е вече и се распродава изъ града една брошура отъ г. Тод. Икономова, съ заглавие: „Самохвалствата на патриотитѣ и истинското положение на България“. Въ идущий брой на вѣстника си ний ще се помѣчимъ да разглѣдаме тая нова брошура на г. Икономова и да се произнесемъ.

Като загатва за нѣкаква брошура, испратена до нѣкои русески граждани отъ прѣдателятъ изъ Враца, „Свобода“ патѣква че и ний сме били взѣли ролята на тѣзи окаянници. Ний протестираме противъ тѣзи клѣвета. Ако сме помѣстили нотата на руското правителство, ний изпълнихме една длъжностъ: да освѣтляваме читателитѣ си по всичкитѣ живения въпроси. Въ ний не казахме, че то трѣба да се удовлетвори. Нашето мнѣние е друго. Обръщаме вниманието на „Свобода“ върху втората ни уводна статия.

Безправствени сѣ хората около „Свобода“. Природата, още отъ първото имъ появяване на свѣтъ, ги е надарила съ всичко, освенъ съ богатството, което туря човѣка на подobaющата му висота—*честността*. Сиромаси сѣ тѣ отъ тая страна. Въ замѣна на тая загуба, тѣ сѣ олицетворение на най-голяма мерзостъ. Казани два-три реда искрено отъ тѣхнитѣ политически противници, сѣ достатъчни да ги накаратъ да поудѣятъ и въ апогеята на лудостта си да забравятъ всѣка свѣтъ. „Калки сѣщества“, „продажни креатури“, „правствени изроди“ сме ние въ тѣхнитѣ очи. Въ защо?—Защото ние излѣзохме да ги осѣдимъ за тѣхнитѣ нечисти дѣла, защото си изпълнихме длъгътъ къмъ отечеството, като вѣстникари, да осѣдимъ стрѣмленieto имъ къмъ авантюри, съ които ще законятъ тая клѣта България. Нѣка види свѣта, въ какви мръсени рѣцѣ е останѣло воднието сѣдбинитѣ на отечеството ни. Тия хора иматъ безчлвостта да ни наричатъ „ренегати на либералната партия.“—Скандалъ!... Тия хора, които стѣпкаха съ пѣкове, интернирания, арести, бияния по участитѣ осемдесетъ годишни старци, всички свѣти начала на либералната партия, ни обвиняватъ въ ренегатство!... Готвили сме се да спекулираме съ злощастията и тѣглитата на майка си! Има ли по-голяма безсвѣстностъ?! . . . Ако за злощастие дойде единъ денъ да исплащаме вапитѣ грѣхове сторени на тая майка, ние сѣ орѣжне въ ръка ще я защитимъ, когато ний сѣ обрѣснати глави и пѣлни дѣбове ще бѣгатъ прѣзъ деветъ гори въ десета. Търгувайте още съ търпението на народа, безсрамници!

Отъ името на „Майка България“ въ 133 брой на привителственната „Свобода“ единъ патентованъ майчинъ патриотъ, като описва положението на България отъ минало време, какъ е била почти петотинитѣ години черна робиня, какъ нѣкогн е расклацала отъ дѣно величественната Византийска империя, какъ е страдала и е прѣкарала тя толкова черни тѣглитата, до като най-послѣ въ нея блѣсна свободата едва прѣдъ десетина години и какъ въ това кжсо врѣме тя е прѣкарала и добри и лоши дни до като достигне до днешното критическо положение, прѣдлага, подъ форма на апелъ отъ страна на „Майка България“, мѣрки за спасяването на България, които се състоятъ въ три точки. Ний цитираме отъ това възвание на „Майка България“ къмъ пейнитѣ сѣнове слѣдующитѣ рѣдове, въ които се съдържатъ изрѣцитѣ за нецѣриванието на болеститѣ на злочесата България:

„Азъ, въ името на правото си като майка, въ името на Всемогущаго Бога на правдата и на морала, апелирамъ прѣдъ мойтѣ Помощници и прѣдъ правителството ми и ги поканивамъ да се сиплатъ надъ мене и да ми помогнатъ въ тѣзи тѣжки минути *Времето си-рание на периодическиятъ печатъ е първото условие за тази ми помощъ*, а непрашанието на свичкитѣ безчестници въ мѣстата, гдѣто сѣ

се родили или испъкдането имъ навън отъ предѣлитъ ми и поставянето имъ подъ надзоръ е второто условие за това. *Времена за партизански и жръсни борби не сж сега.* Немилостивото наказание на всѣкого, който вдигне ръка противъ мене, е третото условие“.

Нѣка читателитъ сами се произнесатъ, да ли сж тия лѣковетъ, съ които ще може да се исцѣри тая клета България. Ний мислимъ, че сжщинската „Майка България“, ако ѝ се позволи да апелира, ще поиска други цѣрове, а не такива каквито иска „Майката самонапатентованитъ!“. — Въ идущий брой ний ще говоримъ по това под-надѣлго.

Реакционерътъ З. Стояновъ не може да напише двѣ думи, ако прѣдъ себе си нѣма лицето, за да почне да псува и инсинуира. Въ подлистникътъ на „Свобода“ брой 134, като се прѣдставя за единствения честенъ човекъ, като испуща хиляди глупости, за да докаже, че никога не билъ подкупенъ, забравя отпущенитѣ, непоминитъ добръ, колко хиляди лева прѣзъ 1885 г. ужъ за „Записникътъ му“, залавя се съ „Дърварова“, и има си право човѣка:

Тоя „Дърваровъ“ го извади прѣдъ публиката тъй голъ и боесъ, какъвто си е. Тогава какъ може да се търпи?! Но не може да се помири, безъ да потърси, кой е тоя „Дърваровъ“. И като субектъ, отъ тия съ силно обояние, наученъ всичко да мирише, докучалъ се за Д. Благоева. Макарь и да бѣхмему казали, че умразния нему „Дърваровъ“ не е Благоевъ, той пакъ останалъ съ първото си подущване. И да видишъ сѣче на части Благоева! дързостъ бай Захарий дързостъ! Ний пакъ ти казваме, а и прѣдъ читающата публика заявяваме, че „Дърваровъ“ не е Благоевъ; за туй не мжжъ болниятъ си мозъкъ, ако и то го имашъ, за да не се съвършено растрон!...

Въ послѣдния 134 брой на „Свобода“, на края въ единъ подлистникъ, г. Захарий Стояновъ отговаря и на „паранената катеричка“ отъ Чирпанъ, г. Кожухаровъ, който бѣше се одързостилъ съ едно отворено писмо въ вѣстника ни да пита бай Захорая за полученъ му орденъ. Отговаря Захарий, отговаря сиромаша, но, ахъ. Нѣма куражъ! Туку смутелвилъ нѣщо отъ 3—4 рѣда, като отговоръ, и туй то. Съжеляваме го!

Пишжтъ ни изъ Севлиево отъ 16 Мартъ: Тѣзи дни тука Администрацията развива небивала енергия по събиране даждията. Изъ града щжкатъ стражари, които неотложно дирятъ данъкоплатцитѣ и не ги оставяватъ, до като не платятъ *до пара* данъка си. Нѣма никаква милость и отерочка и за бѣднитѣ, които окол. пачалиникъ и градския кметъ заплашватъ съ проданъ на движимоститѣ имъ, ако тутакси не внесетъ данъка си. Гражданитъ сж се смаяли какво да правятъ, когато по нѣма ние алжжъ-верижъ сж останали безъ пари. Чудятъ се тѣ защо при такова нѣма ние бѣше необходимо прѣтварването имъ съ под-тѣжки и под-нови даждия. Депутатитѣ жлъжатъ на туй запятване.

Вѣстникъ „La Bulgarie“ казва, че Споредъ една телеграма отъ Виена до в. „Temps“, Принцъ А. Батембергъ, бивший нашъ князъ, се помирилъ съ Руский Царъ и въ случай, че князъ Ф. Кобургъ бжде принуденъ да напустне Българскитъ прѣстолъ, то Русскитъ кандидатъ щѣлъ да бжде Батембергъ. Сжщитъ вѣстникъ казва, че ако единъ день настоящий князъ на България напустне прѣстолъ и остави България, нѣщо, което не ни се вѣрва, то Народното Събрание навѣрно ще избере отново Сливнишкий герой и то не като князъ, а нѣщо повече.

Спорѣдъ една депеша на агенция *хавасъ* изъ Пловдивъ, Българското правителство е

изпекало обяснения отъ Портата, за дѣто послѣдната е царѣдила по Румѣската граница единъ кордонъ отъ войски пѣхота и кавалерия.

Дѣлото на майоръ Погова, арестованъ отъ кѣколко дни насамъ, е силѣтено отъ декларациитъ на евреи, които казватъ че сж платили едно военно откупване, за да не сж прѣдставятъ прѣдъ наборната коммисия.

Анкетната коммисия заповѣдала арестоването на тия евреи, и изучаването по тая работа ще бжде отдѣлно отъ първитѣ обвинения, които тежжтъ върхъ майоръ Поповъ.

Нѣкакви намѣренія, отдавани на тоя офицеръ, който билъ заплашилъ князъ Фердинандъ съ едно проучицаменто, въ случай че се видятъ арестуванъ, сж неосновни. Войската ще бжде хладнокрѣвна прѣдъ тоя въпросъ по злоупотребление.

Г. Лазаровъ, инспектора на държавнитѣ училища, въ рапортътъ си за бунтуването на ученицитѣ при Габровската гимназия, като говори, кои сж били причинитѣ за тия бунтувания, казва, че ученицитѣ се настроявали да правятъ това отъ вънкашни лица и чрѣзъ вѣстникитѣ съ пѣли партизански и за задоволяване на своитѣ си капризи и пр.

Ако г. Лазаровъ е намѣрилъ расковничето на ученическитѣ бунтувания, ний нѣма що друго да кажемъ, освѣнъ да съжалимъ, че ученицитѣ у насъ сж станали играчка на партизански цѣли и капризи и да осждимъ съ него заедно виновницитѣ.

Едничко само, което ни очудва и което ни прави да прѣдполагаме, че г. Лазаровъ е поискалъ да бжде награденъ отъ своя съгражданинъ, „Спасителъ на България“, съ пѣкое „спаси бо“, като е нарѣдилъ списжтъ на опозиционнитѣ на правителството вѣстници и ги е обвинилъ въ подстрѣкателство. За нѣкои вѣстници ний ще се съгласимъ напълно, че сж направили мечешка услуга на учебното дѣло, но да се говори, че „Народно Съзнание“ е подбуждалъ ученицитѣ, или е удобривалъ тѣхнитѣ постѣпки, е повече отъ непростително.

Ний молимъ г. Лазарова да ни каже, въ кой брой отъ вѣстника ни е срѣщналъ нѣщо написано, чрѣзъ което да се подбуждатъ ученицитѣ на бунтове или да се удобрива тѣхната постѣпка. Види се, г. Лазаровъ или не е челъ „Народно Съзнание“ прѣзъ врѣмената на бунтоветѣ, или други сж му съобщили подобно нѣщо, а той го е зель въ чиста монета и е побързалъ да увеличи числото на виновницитѣ съ нашия вѣстникъ.

Това не му прави честь...

Ний ще поговоримъ, може би, въ иджцитѣ си броеве да ли ученическитѣ бунтове у насъ сж послѣствие на и. д. или има нѣщо друго, което трѣбва да се вземе подъ внимание...

Учителя отъ Габровската гимназия, свжщ. С. Кжлевъ, е прѣмѣстенъ за такъвъ при Софийската гимназия. Ний не вѣрваме да не сж най-добръ извѣстни на Министерството правственнитѣ качества на тоя човѣкъ и да ли той съ поведението си ве е единъ отъ най-главнитѣ виновници на послѣднитѣ смущения на ученицитѣ въ Габрово.

Защо тоя учителъ се мѣсти въ София? Да ли Министерството е напълно уфрено, че тоя човѣкъ въ вжтуранието си до София ще успѣе да си промѣни изъ пжтя своитѣ на всички извѣстни *правствени качества*, когато е извѣстно, че тоя човѣкъ не е билъ кадиренъ стъ толкова години на самъ да се поправи?

Най-сетѣ нѣма що да се прави: трѣбва да признаемъ, че *така жрна на министерството е въ полза на учебното дѣло и г. Живковъ узналъ, че по тоя начинъ ще се уредятъ училищата ни.* Обаче ний не вѣрваме.

Споредъ съобщенията на Journal de St.-Petersbourg, при размѣняването на телеграмитѣ мѣжду Петербургъ и Санъ-Ремо, прѣди да тръгне сегашния германскитъ императоръ за Германия, била изразена твърда увѣрен-

ность въ дълговѣчнитѣ традиции отъ дружба мѣжду двѣтъ господарства.

Въ Австрия и Италия е извикало особено неудоволствие това обстоятелство, че, по собственното распорѣждане на императора Вилхелма, неговитѣ смъртни останки, освѣнъ висшитѣ германски знакове за отличия, били окрасени отъ чуждитѣ ордени само съ руския георгиевскитъ кръстъ и русскитъ медалъ.

Отъ Нѣколко врѣме насамъ се говори твърдъ много за едно вѣстаническо движение въ Босна, провинция окупирана отъ австрийцитѣ, тъй както и Херцеговина, въ силата на Берлинскитъ трактатъ. За това, Висекитѣ вѣстници пазятъ мълчание и даже по нѣго-га похваляватъ администрацията на финансовия министръ Калай, въ чийто министерскитъ департаментъ сж причислени окупиранитѣ провинции.

„Таимсъ“ публикува една депеша отъ Виена, която потвърждава фактътъ за смущения въ Босна и имъ казва причината. Бошняцитѣ, спорѣдъ английскитъ вѣстникъ, били привикнали въ врѣмето на турското владичество, да плащатъ наложитѣ въ натура; задължението да ги плащатъ въ пари е често причина за безпорядѣци, които нѣматъ важность.

Кореспондента на *Таимсъ* увѣрва, че Босна, както и Ерцеговина, сж въ *нормално* състояние, въпрѣки панславистекитѣ агитации. Както и да е, нѣ въ Цариградъ се говори за сбивания, които сж се случили мѣжду бошняшкитѣ въстанници и австрийскитѣ войски въ Вучиградъ и въ Тузла; Редифъ паша, командантъ въ окржга Касава, е повижанъ въ Цариградъ за да се споразумѣе за вземането на прѣдпазителни мѣрки за запазване на границата. Има прочее, каквото и да казва *Таимсъ*, нѣщо *ненормално* въ окупиранитѣ провинции.

Ето съдържанието на два документа, издадени отъ германскитъ Императоръ, Фридрихъ III, изведжжъ слѣдъ пристигането му въ Шарлотенбургъ:

Възвание къмъ Германския народъ.

Къмъ моя народъ!

Отъ богатия съ лаври животъ императора се прѣсели въ вѣчността; въ възлюблениия ми татко, когото азъ оплаквамъ и за когото заедно съ менъ дълбоко скърби кралевскитъ ми домъ, вѣрния Пруссскитъ народъ е изгубилъ вѣнчания си съ слава кралъ, Германската нация—основателя на нейното обединение, въскрѣсената империя—първия си германскитъ императоръ! Неговото вѣднжжко име ще бжде неразрывно свързано съ цѣлото величие на германското отечество, въ възстановлението на което сж заслужили награда неуморимитѣ трудове на прусскитъ народъ и на неговия господаръ. Съ неуморима бащинска грижа като е довелъ прусската армия до височината на призванието ѝ, Кралъ Вилхелмъ е положилъ твърди основи за тия одържани подъ неговото прѣдводителство побѣди на германското сръжне, копѣто създадохъ германското обединение. Съ това той е обезпечилъ на господарството такава мощожественно положение, каквото до тогава всѣко пѣмско сръце жаждаеше, но едва ли е дързвало да се надѣе за достигането му, и то, че той е добилъ на народа си горѣща, богата отъ жертви борба, нему било отрѣдено да уягчи и развие благотворно чрѣзъ дълга мирна работа прѣзъ врѣмето на многотрудното му правление. Съ спокойна увѣренность, опирайки се на собствената си сила, Ге мания е занела сега почетно мѣсто въ сжюзътъ на народитѣ и жлага въ мирното саморазвитие да се наслаждава отъ спечаленото. За всички тия ний дължимъ на императора Вилхелма, на неговата всѣкога непоколебима вѣрность къмъ дължжтъ, на неговата неуморима, посвятена само за благо на отечеството, дѣятелность, която се е достѣгала на неувѣнно доказаната и раздѣлена отъ всичкитѣ племена, готова на

всѣкакви жертви прѣданностъ. На менъ сега прѣминяхъ всичкитѣ права и обязанности, свързани съ короната на моя домъ, и азъ се рѣшихъ да ги пазя вѣрно въ тѣчението на това време, което чрѣзъ Вожията воля ще бѣде даровано въ царствуващото ми. Пропикнахъ отъ величието на моята задача, азъ ще се стрѣмя съ всичкитѣ си сили да продължм дѣлото въ тоя духъ, въ каквѣто то е било основано:— да направя Германия подпорка на мирѣтъ и въ съгласие съ съюзитѣ правителства и конституционнитѣ учрѣждения на империята и Пруссия да се грижм за процвѣтяването на Германската земя. На вѣрния си народъ, който е билъ за моя домъ и въ свѣтли, и въ тъжни дни въ течение на много вѣкове, азъ заявявамъ моето неограничено довѣрие, защото съмъ убѣденъ, че на неравнвната свръзка мѣжду господаря и народѣтъ, който съставлява, независимо отъ каквито и да е промѣнявания въ господарствения животъ, нетлѣнно наследство на Хохенцолернския родъ, всѣкога тѣй сѣщо вѣрно почива моята корона, както и процвѣтяването на страната, къмъ управлението на която азъ сега съмъ повиканъ и на която обѣщавамъ да бѣдж справедливъ и както въ радости, тѣй и въ горестъ да бѣдж вѣренъ кралъ. Господъ да ми даде благословение и сила въ това дѣло, на което отъ сега е посвѣтенъ живота ми.

Берлинъ, 12 Мартъ 1887

Фридрихъ.

Рескриптъ на императора и краля на името на императорския канцлеръ и президента на министерския съветъ.

Любезний княже!

Като вѣтхивахъ на управлението, азъ усѣщамъ потребностъ да се обрѣмъ къмъ васъ, многогодишния, испитанъ слуга на моя Възъ почившия родителъ. Вий бѣхте вѣренъ и смѣлъ съвѣтникъ, който даване на цѣлптъ на неговата политика опредѣлени форми и осигораване нѣтъ плодотворно осмѣствление. Азъ и до днѣ ми сме длъжни вамъ горѣща благодарностъ. За това вий имате право прѣди всичко да научите тия възглѣдове, които ще послужатъ за основа на правлението ми. Конституционитѣ и правовитѣ начала на империята и Пруссию трѣбна най-напрѣдъ да се заякчатъ въ правителственото съзнание и права на народа. Отъ това трѣбна да се слѣдва да се избѣгватъ по възможностъ потрясенитѣ, извикани отъ честото промѣняване на господарственитѣ учрѣждения и закони. Развитието задачитѣ на императорското правителство трѣба да остави неприкосновени ония главни основи, на които е стояло твърдо прусското господарство. Въ империята конституционитѣ права на всичкитѣ съюзни господарства трѣба да бѣджт тѣй сѣщо добросѣветно уважаеми, както и правата на ранхстага, нѣтъ и отъ единитѣ и отъ другитѣ трѣбна да се иска еднакво уважение къмъ правата на императора. При това трѣбна да се има прѣдъ видъ, че тия взаимни права трѣбна да служатъ само за подигането на общественото благосѣстояние, което си остава най-висшия законъ, и че на изново проявяющитѣ се несѣмъдени национални нужди трѣбна всѣкога съ пълна мѣрка да се дава удовлетворение. Необходимъ и най-вѣрний залогъ за безпретѣственото прѣусѣстване на тия задачи азъ виждамъ въ неотслабито поддържане на отбранителнитѣ страни на страната: моята испитана армия и развивающия се флотъ, на който, велѣдствие придобиването на заморски владения, сж лѣгнали сериозни обязанности. И армията, и флотѣтъ трѣбна постоянно да се поддържатъ на висотата на развитието си и съвършенството на организацията си, която е създавала тѣхната по-нататѣшна способностъ за дѣйствието. Азъ се рѣшихъ да управлявамъ въ империята и въ Пруссию, съ добросѣветно пазение постановленията на имперската и прусска конституции. Тѣзи постановления сж издадени отъ моятъ прѣдшественикъ на тронѣтъ отъ мѣдрото съзнание на неотвратимитѣ потребности и прѣдстоящитѣ къмъ разрѣшеніе трудни задачи на общественния животъ, и трѣбна да бѣдатъ въ

всички отношения уважаеми, за да може да се проявитѣхната сила и благотворно влияние. Азъ искамъ, щото принципѣтъ на религиозната вѣротърпимостъ, която се е считала въ моя домъ за свѣщенна въ течение на много вѣкове, и за напрѣдъ да служи като защита на всичкитѣ ми поданици, къмъ каквато религиозна община и къмъ каквото вѣроисповѣдане и да принадлежатъ. Всѣки отъ тѣхъ е еднакво близкъ до сърдцето ми; защото тѣй всичкитѣ въ днитѣ на опасностъ доказахъ тѣхната пълна прѣданностъ. Съгласно съ възглѣдоветѣ на моя отецъ, азъ горѣщо ще поддържамъ всичкитѣ стрѣмления, посочени къмъ икономическото прѣусѣстване на различнитѣ общественни класове, да прѣмърятъ тѣхнитѣ противоположни интереси и, споредъ силитѣ си, да смѣтчатъ неизбѣжнитѣ бѣдствени положения, безъ да изисква при това учаквания, че ужъ съ вмѣшательството на господарството ще може да се турѣ край на всичкитѣ общественни недѣли.— Като тѣсно свързани съ социалнитѣ въпроси азъ считамъ въспитанието на подрастащото юношество и посоченитѣ къмъ тая страна грижи: ако отъ една страна е нужно да се направи висшето образование достъпно на все по-широкъ и по-широкъ кръгъ лица, то отъ друга страна трѣбна да се избѣгна, щото по-лоуобразованіето да не създаде сериозни опасности, да не подбуди такива притязания, съ които не можатъ да се удовлетворятъ производнитѣ сили на народа, или щото при едностранното стрѣмление къмъ увеличаване знанията да не се остави безъ внимание задачата на въспитанието. Само порастащото на здрави начала отъ богобоязненностъ и прости и прави поколения ще има достатѣчна сила за съпротивление, за да може да надвие опасноститѣ, които въ сегашното време на бързото икономическо движение се появяватъ за обществото отъ примѣритѣ на твърдѣ повншения образъ на живота на отдѣлнитѣ личности. Азъ заявявамъ волята си, щото въ господарствената служба да не се пропуска ни единъ случай къмъ оказване противодѣйствието на стрѣмленията да се живѣе више срдѣствата. На всѣко прѣдложение за финансови реформи азъ напрѣдъ е осигорено отъ моя страна едно безпристрастно разглѣждане, ако отдавна испитаната въ Пруссию истинностъ не позволява да се избѣгна налагането нови задължения и да се допустне облекчаването на прѣдвяляванитѣ до сега трѣбования. Дареното на голѣмитѣ и малкитѣ общини въ господарството самоуправление азъ считамъ за плодотворно. За то нѣкъ азъ намѣрямъ за потребно да се провери, да ли не ще може да се стовари като не съразмѣрно бремена на отдѣлнитѣ лица прѣдоставеното на тия общини право за облагане съ даждия, съ което право тѣ се ползватъ, безъ достатѣчно съображение съ даждията, които едновременно се налагатъ отъ империята и отъ всѣко едно отдѣлно господарство. Тѣй сѣщо трѣбна да се обезди, не може ли да бѣде допустено въ разпрѣдѣлението на присхѣственитѣ мѣста упрощеното нѣтъ измѣнение, при което намаляването числото на служащитѣ да може да даде възможностъ за увеличаване на тѣхнитѣ оклади. Ако пъкъ по такъвъ начинъ се сполучи да се заячатъ твърдо най-главнитѣ основания на господарствения и общественния животъ, то ще ми достави особено удовлетвение да се съдѣйствува за пълното разцвѣтяване на германското искусство и наука, които сж вече заявили себе си въ толкова незначителна стѣпень.

За осмѣствяването на тия ми намѣрения, азъ различавамъ на вашата тѣй често доказанна прѣданностъ и на поддържката на вашата призната опитностъ. Да ми бѣде по тоя начинъ дадено, при еднодушното съдѣйствие на имперекитѣ учрѣждения при прѣданната дѣятелностъ на народното прѣдставителство и всичкитѣ власти и при довѣрчивото сътрудничество на всичкитѣ класове на населението, да докарамъ Германия и Пруссию къмъ нови почести чрѣзъ едно мирно развитие. Като не се грижм за бѣгѣска на приносящитѣ слова велики дѣла, азъ ще бѣдж доволенъ, ако нѣкога за моето царуване може да се каже, че то

е било благотворно за моя народъ, полезно за моята страна и благословение за империята.

Берлинъ, 12 Мартъ 1888 год.

Вашъ доброжелателъ: Фридрихъ.

ТЕЛЕГРАММИ.

Отъ Агенция Хавасъ.

ПАРИЗЪ, 15 Мартъ. По еднодушното желаніе на анкетний съвѣтъ, генералъ Булаже е изваденъ отъ служба.

БЕРЛИНЪ, с. д. *Националь-Зейтунгъ* казва, че въ послѣдний съвѣтъ, държанъ подъ прѣдсѣдателството на императора, князъ Бисмаркъ развиъ положението на външната политика.

Императора одобрилъ напълно възглѣдоветѣ и изложенитѣ отъ канцлера прѣдложения, и изарилъ своето пълно задѣленіе.

СОФИЯ, с. д. Българското правителство е взело мѣрки за да се свърши и почне да работи желѣзната линия Цариградъ — Вакарель отъ първий Май.

ЛОНДОНЪ, с. д. Изъ Виена навѣстятъ на в. *Таймсъ* че Българитѣ повикали князъ Кобургъ само съ надѣжда, че изборѣтъ му ще получи потвърдението на всичкитѣ сили. Ако тази надѣжда се осуети, Българитѣ ще прѣдпочетатъ князъ Батемберга, отъ колкото всѣкий другъ.

ЛОНДОНЪ, 16 Мартъ. В. *„Стандартъ“* казва, че отговорѣтъ на Руссия по случай заявлението, което ѝ се направило по испращаніе Схръ Фолфа въ Тегеранъ, показва, че Англия не трѣбна да очаква едно взаимно приятелство отъ страна на Руссия въ Азия, до когато тя въ други мѣста противостои на Русската политика.

„Стандартъ“ казва че Англия нѣма да отстъпи на застрашаването и тя нѣма да се и промѣни политиката по Бѣл. въпросъ.

ВИЕНА, 17 Мартъ. Вечернитѣ вѣстници говорятъ за една постѣпка на Руссия, която искала отъ Силитѣ повикването назадъ на прѣдставителитѣ си въ София, понеже билъ даденъ революционеренъ характеръ на настоящето правителство.

ПАРИСЪ, 17 Мартъ. Въ единъ циркуляръ адресиранъ къмъ избирателитѣ отъ Сѣверний департаментъ, генералъ Батемберга констатира недовѣрчивостта на парламента. Той прибавя, че Камарата игнорира аспирациитѣ на страната, и че единствения цѣль за това безсиліе е растурването на камарата и вѣрглѣждането на Конституцията.

БЕРЛИНЪ, 18 Мартъ. *Русската корресонденция* поддържане, че австро-германскій съюзъ се противопоставя за установяването на миритѣ отношения на Германия съ Россия.

Кръстовата газета отбѣсва енергически тая инсинуация, че трѣбна да се напустне съюзѣтъ съ Австрія за да се достигне искренното приятелство на Русския.

ОБЯВЛЕНИЕ. КНИЖОВНО ИЗВѢСТІЕ.

Излѣзе отъ печатъ 3 книжка

Миналото

отъ С. Заимовъ.

(Политически убийства и обирѣ, завършени отъ Д. Общій съгласно рѣшеніето на Бѣл. революционни комитети прѣзъ 1872 г. Убийството на дякона Палсий въ Орханле).

Цѣна 2, 50 лева.

На господа книжаритѣ се прави 30 %, отстъпка съ платена стойностъ.

Адресъ: Пловдивъ, С. Заимовъ,

(2—3)

За свѣденіе.

Мнозина ни пращатъ дописки безъ подписъ, и даже неиредиружени съ името, въ което да сж подписани. Обаждаме, че не ще обнародваме, както такива тѣй и други дописки иратени отъ непознати намъ лица.